

УДК 631.53.01:631.527.5

Оцінка сортової чистоти насіння методом ділянкового (ґрунтового) сортового контролю

М. М. Таганцова*, С. М. Гринів, О. А. Стадніченко

Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Горіхуватський шлях, 15, м. Київ, 03041, Україна,
*e-mail: tagancova@ukr.net

Мета. Встановити достовірність сортової чистоти насінневого матеріалу (сорт, гібрид, лінії) на етапах розмноження з метою забезпечення відповідності сортовим стандартам і підвищення якості насінництва в Україні. **Методи.** Комплекс досліджень охоплював польові, лабораторні, візуальні та порівняльні методи для виявлення морфологічних ознак, характерних для конкретного сорту. **Результати.** У 2022–2024 роках Українським інститутом експертизи сортів рослин проведено ділянковий (ґрунтовий) сортовий контроль 13 ботанічних таксонів на базі 6 пунктів досліджень. Об'єктами досліджень стали пшениця, ячмінь, тритикале, жито, овес, гречка, кукурудза, соняшник, ріпак, гірчиця сарептська, льон звичайний (довгунець), фацелія пижмолиста та коноплі. Загалом проаналізовано 5541 контрольну пробу насіння озимого та ярого типів розвитку. У 2022 році досліджено понад 1100 контрольних проб, виявлено 7 невідповідностей (0,6%). У 2023 році оцінено 1743 проби, невідповідність

сортової чистоти виявлено у 17 з них (приблизно 0,97%). У 2024 році досліджено 2696 проб, виявлено 11 невідповідностей (0,4%). Найбільше невідповідностей сортової чистоти зафіксовано в кукурудзі, соняшнику та ячмені ярого типу, що свідчить про необхідність посиленого контролю при оцінці насінневих посівів цих культур. Значне збільшення кількості контрольних проб у 2024 році порівняно з 2022 роком (понад 50%) свідчить про зростання інтересу з боку суб'єктів насінництва до забезпечення якості насіння. Такий інтерес також підтримується активною співпрацею України з Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) у сфері сортової сертифікації, що сприяє гармонізації методик та зміцненню довіри до вітчизняної системи контролю. **Висновки.** Результати підтвердили високий рівень сортової чистоти насінневого матеріалу та ефективність ділянкового (ґрунтового) сортового контролю, що є важливою складовою сталого розвитку агросектору України. Водночас виявлені невідповідності у ботанічних таксонів з підвищеним ризиком сортової нестабільності вказують на потребу підвищеної уваги з боку інспекторів під час польових перевірок посівів у процесі розмноження.

Ключові слова: контрольна проба, якість насіння, сортова чистота, ділянковий (ґрунтовий) сортовий контроль, лабораторний контроль, насінництво, ОЕСР.

Марина Таганцова

<https://orcid.org/0000-0003-3737-6477>

Світлана Гринів

<https://orcid.org/0000-0002-2044-4528>

Olha Stadnichenko

<https://orcid.org/0000-0002-5924-3344>